

BİREYLERİN DONANIMLI DALIŞ SPORUNA BAŞLAMA TERCİHLERİNİN SAPTANMASI

¹Serkan ÖZNUR

ÖZET

Geçmiş yıllarda genel olarak yerli ve yabancı turistler tarafından deniz kenarı bir destinasyonda deniz, kum, güneş konseptinde algılanan ve gerçekleştirilen deniz turizmi anlayışına, bugün alternatif turizm anlayışı da eklenmiş ve dalış turizmi de alternatif turizm çeşitlerinin arasında yer almıştır.

Üç tarafı denizlerle çevrili ve uzun bir kıyı şeridine sahip ülkemizde turizm amaçlı sportif faaliyetlerden olan donanımlı dalış sporunun alternatif turizm faaliyetleri arasında önemli bir yeri olmasının yanında sektörün genişlemesi açısından dalış sporuna başlama tercihlerinin önemi çalışmamızda vurgulanmaktadır.

Çalışmanın amacı; bireylerin donanımlı dalış sporuna başlama tercihlerini saptayarak, bir çeşit ticari işletme olan ve kâr amacı güden ticari dalış merkezlerine pazarlama faaliyetleri açısından veri niteliği taşıyan bir kaynak oluşturmaktır. Ticari kuruluş olmayan dalış kulüpleri açısından ise daha bilinçli sporcu adaylarına ulaşılmasını sağlayarak, kaliteli bir sporcu kitlesi oluşturmaya katkı sağlanması yönünde veri niteliği taşıyan bir kaynak oluşturmaktır.

Anahtar Sözcükler: Deniz Turizmi, Donanımlı Dalış, Su Sporları

¹Yüksek Lisans Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizcilik İşletmeleri Yönetimi Anabilim Dalı, Lojistik Yönetimi Programı, İzmir, serkanoznur@gmail.com

1. GİRİŞ

1.1. Donanımlı Dalış

Donanımlı dalış, “Donanımlı Dalış Yönetmeliği”nde; sıkıştırılmış hava ya da oksijen oranı arttırılmış sıkıştırılmış hava solumaya olanak veren ve yüksek basınca dayanıklı taşınabilir tüp ve buna ilişkin donanım kullanılarak sualtında yapılan dalış, olarak tanımlanmaktadır. Tanımdan anlaşılacağı üzere, bu sportif faaliyeti yapabilmek için birtakım araç ve gereçler de gerektiğinden “Aletli Dalış” veya “Tüplü Dalış” olarak da bilinmektedir. Literatür’de dalış donanımı SCUBA olarak ifade edilmekte olup, “Self Contained Underwater Breathing Apparatus” ifadesinin baş harflerinden oluşmaktadır. Bu ifade Türkçe ’ye “Bağımsız Sualtı Soluma Donanımı” olarak çevrilmektedir. Donanımlı dalış ise literatürde “Scuba Diving” olarak tanımlanmaktadır.

Günümüzde kullandığımız donanımlı dalış ekipmanının temelini Emile Gagnan ve Kaptan Jacques Cousteau’nun 1943’te geliştirdikleri “Su Akciğerleri(Aqualungs)” adını verdikleri sistem oluşturmaktadır. Bu tarihten günümüze kadar pek az değişikliğe uğrayarak bugünkü halini almıştır. (<http://www.tssf.gov.tr/TR/brans/5/donanimli-dalis> , erişim tarihi:21.12.2015)

Ülkemizde de dalış turizmi teknolojinin de gelişmesine bağlı olarak 1980 yılı sonrasında ivme kazanmıştır. 1980 yılında Türkiye Sualtı Sporları, Cankurtarma, Sukayağı ve Paletli Yüzme Federasyonu kurulmuş, 2005 yılında federasyonun adı Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu(TSSF) olarak değişmiştir. Misyonu; Ülkemizde sualtı spor kültürünü yaymak ve benimsetmek amacıyla, sualtı sporları ile ilgili ulusal ve uluslararası düzeyde etkinlikler düzenlemek, Uluslararası sualtı sporları ve dalış etkinlikleri ile ortaklaşa eğitim, belgelendirme, denetim koşullarını oluşturmak ve yürütmektir.

Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu, dalış eğitimlerini Dünya Sualtı Aktiviteleri Konfederasyonu(Confederation Mondiale Des Activites Subaquatiques, CMAS) ile akredite olarak yetkili dalış merkezleri aracılığıyla vermektedir. Dalış eğitimlerini başarıyla tamamlayanlara verilen TSSF/CMAS dalıcı ve dalış eğitmeni sertifikaları tüm dünyada geçerlidir. Ülkemizde şuan 200’ün üzerinde yetkili dalış merkezi bulunmaktadır. (<http://www.tssf.gov.tr/TR/yetkili-egitim-merkezleri> , Erişim tarihi:21.12.2015)

TSSF/CMAS dışında ülkemizde başka özel eğitim sistemlerinin dalış eğitimleri de verilmektedir. PADI(Professional Association of Diving Instructors) ile SSI(Scuba Schools International) bunların başlıcalarıdır. TSSF/CMAS sertifika seviyeleri ile diğer eğitim sistemlerinin sertifika seviyeleri arasında denklikler söz konusu olup, bir eğitim sisteminden eğitim alarak sertifika sahibi olan bir dalıcı, gerekli tecrübeyi şartları sağladıktan sonra başka bir eğitim sisteminde bir üst sertifika seviyesi için eğitime katılabilmektedirler.
(http://www.tssf.gov.tr/uploads/files/2014_186_donanimli_dalis_talimati_sgm.doc , erişim tarihi: 17.12.2015)

1.2. Dalış Turizmi

Ülkemizin üç tarafı denizlerle çevrili olup bir de iç denizi bulunmaktadır. Adalar dahil sahil uzunluğu 8333 km.dir. (https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye_co%C4%9Frafyas%C4%B1 erişim tarihi:17.12.2015)

Türkiye Denizlerinin gelişim öyküleri birbirinden farklıdır. Denizlerimizde az tuzlu ve çok tuzlu suları tercih eden canlıların yaşayabileceği yaşam alanları olduğu gibi soğuk ya da sıcak suları tercih eden canlıların yaşayabileceği yaşam alanları da vardır.

Tropik denizlere benzer özellikler gösteren Akdeniz'de çoğunlukla sıcak ve tuzu seven canlılar bulunurken, güneye bağlantısı olmayan Karadeniz'de soğuk ve tuzlu ortamlarda yaşayabilen canlılar görülür. Türkiye'nin kıyıları tek hücreli hayvanlardan en gelişmiş memelilere kadar çok zengin bir canlı dünyasını barındırır (Gözcelioğlu vd., 2012:1) Yerli ve yabancı turistleri dalış yapmaya, dalışa başlamaya iten unsurlardan biri de sualtı canlıları, sualtı fauna ve florasıdır. Dolayısıyla ülkemizin sualtı canlılığının çeşitliliği, dalış turizminin geleceği ve sürdürülebilirliği açısından önemli bir avantaj konumundadır.

Ülkemizde çokça tercih edilen dalış noktalarının bulunduğu yerleri şöyle sayabiliriz: Kaş, Kalkan, Kemer, Fethiye, Dalyan, Bodrum, Fethiye, Marmaris, Datça, Kuşadası, Çeşme, Ayvalık, Bozcaada, Gökçeada, Gelibolu, Saros.(ŞENOK)

Özellikle Kaş(Antalya), yerli ve yabancı dalıcılar tarafından tercih edilen, adeta dalış turizmiyle özdeşleşmiş bir sahil kasabasıdır.

Dalış turizmi için tatil destinasyonuna giden turistler, konaklama, yeme içme, eğlenme gibi diğer alanlarda da harcama yaparak, diğer

turizm işletmelerine de katkıda bulunmaktadırlar. Keza deniz, kum, güneş tatili anlayışıyla tatile çıkıp, tatil esnasında deneme dalışı yapan veya dalış eğitimi alan bireylerin olduğu da bilinmektedir.

Bunların yanında 5000 yıl öncesine giden Antik Çağ deniz ticaretinin en önemli rotalarından birisi de Anadolumuz kıyılarıdır. Senede 5 geminin battığı hesabıyla en az 25000 batık birer kültür hazinesi olarak kıyılarımızda yatmaktadır. Ruslar 100 yıl kadar önce padişah izniyle Çeşme kıyılarındaki 18.yy. “Yevstafiv” batığında sualtı kazısı yapmışlardır. (ÖNİZ) M.Ö.1300 yılına tarihlenen Kaş’taki Uluburun batığı tespit edilen en eski batıklardan biridir. (<http://www.360derece.info/uluburunbatigi.htm> erişim tarihi:17.12.2015) Her ne kadar arkeolojik kalıntıların bulunduğu noktalara sportif dalış, mevzuat gereği mümkün olmasa da bu etmen Türk Denizlerini önemli kılan diğer etmenlerden biri olup, araştırmacı veya akademisyen olarak dalışa başlama tercihleri arasında sayılabilir.

Çalışmamızda deniz turizminin bir alt kolu olan dalış turizmi içerisinde, bireylerin donanımlı dalışa başlama tercih sebeplerini daha iyi anlamak hedeflenmektedir.

2. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

2.1. Verilerin Toplanması

Bireylerin donanımlı da başlama tercihlerini, ya da başlama sebeplerinin tespit etmek amacıyla “Neden Dalış” isimli yazımız gözden geçirilmiş (ÖZNUR, S., 2013), dalış eğitmeni ve dalcılarla görüşülmüş, kendilerine dalışa başlama tercihinin oluşma sebepleri sorulmuş, bu soruya ek olarak dalış eğitmenlerine eğitim verdikleri dalcıların dalışa başlama tercihinin oluşma sebepleri sorulmuştur. Alınan veriler ile anket sorusu olan “Dalışa başlama sebebiniz neydi?” için cevaplar oluşturulmuştur. Cevaplar için ankete katılan her birey için 7’li önem ölçeği ile cevaplanması istenmiştir. Bununla birlikte ankete katılanlara doğum yılı, eğitim seviyesi ve donanımlı dalış sertifika seviyeleri de sorulmuştur. Anket <http://www.surveey.com/> internet sitesinde 22.12.2015 ile 26.12.2015 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Çalışmamızın evreni donanımlı dalışa başlamış ve dalıcı sertifikasına sahip olmuş bireylerdir. Örneklem ise 171 katılımcıdan oluşmakta olup, anketin köprüsü sosyal medya sitelerinde dalıcıların kişisel sayfalarında, dalıcı gruplarında ve dalıcılar ile dalış eğitmenleri tarafından takip edilen donanımlı dalış haber portalı özelliğindeki <http://www.sualtigazetesi.com/> internet sitesinde paylaşılarak örnekleme oluşturan 171 bireye ulaşması sağlanmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Elektronik ortamda, <http://www.surveey.com/> internet sitesinde, elde edilmiş olan anket sonuçları söz konusu internet sitesinden İstatistik Paket Programı SPSS 21 programına aktarılmış ve aşağıda belirtilen analizlere tabi tutulmuştur.

3. ÇALIŞMANIN BULGULARI

Örnekleminizin yaş ortalaması 38,65'tir, cinsiyet dağılımı, eğitim seviyesi bilgileri aşağıdaki tablolarda görüldüğü gibidir.

Tablo 1: Örneklemin Cinsiyet Dağılımı

	N	Yüzde
Bay	126	73,7
Bayan	45	26,3
Toplam	171	100,0

Tablo 2: Örneklemin Eğitim Seviyesi

	N	Yüzde
İlköğretim	0	0
Lise	9	5,3
Ön Lisans	19	11,1
Lisans	102	59,6
Yüksek Lisans	30	17,5
Doktora	11	6,4
Toplam	171	100,0

Örnekleminizin cevapları SPSS 21 programında Cronbach's Alfa güvenilirlik analizine tabi tutulmuş sonuçlar tabloda sunulmuştur.

Tablo 3: Güvenilirlik Analizi

Cronbach's Alpha	Test Edilen Değişken Sayısı	Geçerli N
,601	10	171

Elde edilen Cronbach's Alfa değeri aşağıdaki tabloda yer alan değerler ile karşılaştırıldığında örnekleminizin için verilen yanıtlar oldukça güvenilir bulunmuştur.

Tablo 4: Güvenilirlik Yorumu

$0,00 \leq \alpha < 0,40$	Ölçek Güvenilir Değildir.
$0,40 \leq \alpha < 0,60$	Ölçeğin Güvenilirliği Düşük.
$0,60 \leq \alpha < 0,80$	Ölçek Oldukça Güvenilir.
$0,80 \leq \alpha < 1,00$	Ölçek Yüksek Derecede Güvenilir.

Kaynak: Kalaycı, Ş. vd.(2014:405)

Tablo 5: Donanımlı dalış sporuna başlama sebebiniz neydi?

Tercih	N	Ort.	SS
Sualtı canlıları, sualtı fauna ve florası ilgimi çektiği için.	171	6,15	1,305
Macerayı ve ekstrem aktiviteleri sevdiğim için.	171	5,56	1,572
Stres atmak, kafamı boşaltmak için.	171	4,29	2,118
Sosyal bir ortamda bulunmak, yeni arkadaşlar edinmek için.	171	3,83	1,854
Donanımlı dalışı öğrenerek genel kültür seviyemi artırmak için.	171	3,81	2,134
Boş vakitlerimi değerlendirmek için.	171	3,23	1,974
Arkadaşım/ Kardeşim/ Eşim bu aktiviteyi	171	2,91	2,156

yaptığı için/birlikte yapacağımız için.			
Dalışı bir iş haline getirerek maddi kazanç sağlamak için.	171	2,58	2,128
Donanımlı dalış halihazırda yaptığım mesleğimle dolaylı olarak ilgili olduğu için(asker, polis, akademisyen vs.).	171	2,14	2,137
Dalış eğitmenimi sevdiğim için başladım, kendisi başka bir branşta eğitmen olsaydı, o branşta eğitim alırdım.	171	1,44	1,203

Tablo 5'te "Donanımlı Dalışa başlama sebebiniz neydi?" sorusu için oluşturulmuş hazır yanıtlara anket katılımcılarının 7'li önem ölçeğine göre verdiği cevaplara istinaden cevapların örneklem ortalamaları ve standart sapmaları verilmiştir. (7: Çok güçlü bir tercih sebebidir, 6: Güçlü bir tercih sebebidir, 5:Tercih sebeplerimden, 4:Tercihime katkısı olmuştur, 3:Tercihime az oranda katkısı olmuştur, 2: Tercihime çok az oranda katkısı olmuştur, 1:Tercih sebebidir değil.) Tabloda ortalaması yüksek olandan düşük olana göre yukarıdan aşağıya sıralama yapılmıştır. Örneklemin çok büyük kısmının dalışı sporuna başlama tercihini 6,15 önem ölçeği ortalaması ile "Sualtı canlıları, sualtı fauna ve florası ilgimi çektiği için" tercihi en güçlü etkileyen sebeptir. Bu tercihi 5,56 ortalama ile "Macerayı ve ekstrem aktiviteleri sevdiğim için." tercihi takip etmektedir. Diğer tercihler ve anket örneklemin önem ölçeği ortalamaları Tablo:5'te görüldüğü gibidir.

4. SONUÇ

Spor pazarlamasında tüketici davranışının satınalma kararı üzerine etkisini bilmek, daha fazla satış yapabilmek ve sürdürülebilirlik için gereklidir ve önemlidir. Çalışmamızda donanımlı dalış için dalışa başlama tercihleri, tüketici davranışını temsil ettiğinden, sürdürülebilir dalış turizmi açısından bu tercihleri ve dalış sertifikası sahibi tarafından verilen önem derecelerini bilmek gerekmektedir.

Ticari Dalış merkezleri tarafından bu tercih sebepleri ve tercihe etki eden önem derecelerinin bilinmesi, tutundurma faaliyetlerinde kullanılması daha fazla dalıcı adayına ulaşılmasına sağlayacaktır. Daha fazla dalıcı adayına ulaşılması demek şüphesiz ki dalış turizminin sürdürülebilirliğinin artması, olumlu yönde etkilenmesi demektir.

Başlangıç seviyesi dalıcı eğitimini tamamlayan dalıcıların, sürekli olarak farklı dalış noktalarında dalış merkezleri bünyesinde dalışlar yapacağı düşünüldüğünde, bir dalıcının yıllar boyunca dalış turizmi işletmelerine kaynak oluşturacaktır. Dahası, dalıcının eğitimini devam ettirerek eğitmenlik seviyesine ulaşması ve yeni dalıcılar yetiştirmesi dalış turizmi sektörünün büyümesi anlamına gelir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Kalaycı, Ş. vd. (2014). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Asil Yayın Dağıtım Ltd.Şti., Ankara.
- Paker, S. (2011). *Denizde Sportif Faaliyetlere Yönelik Tüketici Davranışı Analizi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir.
- GÖZCELİOĞLU, B. vd. (2012). *Derin Mavi Atlas*, TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları, Ankara.
- ŞENOK, F. (2001). *Diving Guide Of Turkey*, NET Books, İstanbul.
- ÖNİZ, H. (2009). *Temel Sualtı Arkeolojisi*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

Bildiriler

- Özbek, M. (2014) “*Turizm Amaçlı Su Altı Ve Su Üstü Sportif Faaliyetler: Bugünü Ve Geleceği*”. 2. Ulusal Deniz Turizmi Sempozyumu. 28 Şubat 2014. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Dergideki Makaleler

- Öznur, S. (2013) “*Neden Dalış*”. Balık Dergisi, Sayı 38. s:72-77.

İnternet

- Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu. (2013). *Donanımlı Dalış*. <http://www.tssf.gov.tr/TR/brans/5/donanimli-dalis> Erişim Tarihi: 17.12.2015.
- Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu. (2014). *Donanımlı Dalış Talimatı*. http://www.tssf.gov.tr/uploads/files/2014_186_donanimli_dalis_talimati_sgm.doc Erişim Tarihi: 17.12.2015
- T.C. Resmi Gazete (10.09.2008), Sayı: 26993 *Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu Donanımlı Dalış Yönetmeliği*. <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/09/20080910.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/09/20080910.htm> Erişim Tarihi: 17.12.2015.
- Vikipedi Özgür Ansiklopedi. *Türkiye Coğrafyası*. https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye_co%C4%9Frafyas%C4%B1 Erişim Tarihi: 17.12.2015
- 360 Derece Tarih Araştırmaları Derneği, *Uluburun Batığı*, <http://www.360derece.info/uluburunbatigi.htm> Erişim Tarihi:17.12.2015).